48ste jaar. — Nr 63. Zaterdag 25 Mei 1901.

Men schrijft in te **Tongeren** bij M. COLLÉE, uitgever en eigenaar van dit blad.

De *Postrijder* verschijnt 's dinsdags, 's donderdags en 's zaterdags.

Alle toezendingen van brieven, geld of aankondigingen moeten *franco* gedaan worden aan den uitgever, **Groote Markt**, n° 27-29, te **Tongeren**.

DE POSTRIJDER

DER PROVINCIE LIMBURG.

Abonnement :
Drie maal per week **6** franks per jaar.
Twee » » **5** »
Een » » **4** »
Een blad afzonderlijk **10** centiemen.
De abonnementen zijn vooraf betaalbaar.
Aankondigingen **15** centmes per drukregel.
Reclamen, vonnissen en andere artikels vooraan of binnen in het blad : **1** fr. den drukregel.

TONGEREN, DEN 25e MEI 1901.

VAN ALLES WAT.

Slechte boeken zijn voorzeker het vergif dat de harten der kinderen bederft : elke bladzijde, elke zinsnee is als een druppel vergif, welks uitwerkselen, om soms langzaam en traag te zijn, er niet minder gevolg om hebben.

Onder voorwendselen het clericalism te bevechten, heeft men de vuiligheid vrijen toegang gelaten en men heeft niets anders gevormd dan een geslacht van bedorvenen en rasphuiskost.

Een spreekwoord zegt : met wien gij verkeert wordt gij geëerd ; men zou even goed kunnen zeggen ; wien gij leest, vormt uw geest. Het boek is de beste gezel, maar kan ook de slechtste raadgever worden.

Wanneer men al de verwoestingen nagaat, door de vuile boeken en schriften aangericht, staat men stom over de verblindheid van zooveel ouders, die hunne kinderen door dit vergift naar hart en ziel laten dooden.

De slechte boeken zijn de werkzaamste en zekerste aanleidingen tot de misdaad. Slechte boeken vormen een ras van misdadigers en deugnieten ; en het is een werk van sociaal behoud, de verspreiding der vuiligheid uit alle krachten tegen te werken.

Al wie kinderen heeft, en wie later geene bloedige tranen wil storten, wie niet op zijn hart wil laten trappen, zal met ons de slechte lezingen brandmerken.

* *
*

Wilt gij een voorbeeld van de schokkende tegenstrijdigheden, waar de sectarische haat heenleidt ?

Citoyen Vandervelde is republikaan in België, en altijd gereed eenen oproep te doen tot de revolutie, maar als er kwestie is van Rome, stelt hij zich aan als verdediger van het koninglijk huis, dat den Paus van zijne staten beroofd heeft.

En hij neemt niet aan dat men in het Belgisch parlement het woord verleene aan afgevaardigden, die Victor Emmanuel II niet erkennen als wettigen vorst te Rome.

Voor dien zonderlingen republikaan, is er dus maar een enkele troon, die eerbiedweerdig is : die van Italië, omdat hij gevestigd is op de schending der rechten van den H. Stoel.

Al de socialisten zijn van denzelfden deeg : zij leggen zich plat op den buik voor de overwinnende kracht, maar het ontwapend en verdrukt recht in den persoon van den Paus, heeft van hen enkel beleedigingen te verwachten.

Heeft men M. Janson « zijn hart, ziedend van toorn » niet hooren ontlasten, door te verklaren, dat de Paus een « tyran » was, wat gelijk staat met de bewering dat koning Victor Emmanuel, die aan de Italianen de verplichtende kazerne, de zware belastingen en den hongersnood bracht, een bevrijder was ! !

* *
*

Deze dagen heeft de rechtbank van Luik uitspraak gedaan in zake van eenen laffen socialistischen aanval.

Een katholiek werkman werd door socialistische woelmakers een been over geslagen aan welks verwikkelingen hij overleed.

De katholieke werkman zat alleen in eene herberg der Gretrystraat, rustig zijn pintje te drinken, wanneer drie socialisten, die hem een wandel hadden zien dragen in de processie, hem om dit feit begonnen uit te schelden.

De katholieke werkman werd, na lang stilzwijgen, de aanvallen der roode schimpers moede en dreigde een hunner met muilperen, zoo zij hem niet met vrede lieten.

't Was wat de socialisten vroegen. Zij wierpen zich gedrijen op den tegenstrever, sl urden hem buiten en mishandelden hem op onmenschelijke wijze.

De katholieke werkman had, benevens tal andere wonden, een been verpletterd. Het been moest afgezet worden ; er volgde ontsteking en de man stierf.

Twee der misdadigers werden veroordeeld tot achttien maanden gevangenis en negen duizend franks schadevergoeding aan den ouden vader van het slachtoffer, de derde tot acht maanden gevang.

Dit is een bewijs te meer der socialistische verdraagzaamheid en broederlijkheid !

HET PINKSTERFEEST.

Op Pinksterdag herdenken de geloovigen de twee groote feiten, de nederdaling van den H. Geest op de Apostelen en de stichting der Kerk, die de wereld hebben herschapen en hernieuwd.

De boom der Kerk, op Pinksterdag geplant, blijft immer krachtvol en jeugdig. Al barst het onweder der vervolging boven hem los, al loeit de vreeselijke orkaan, van donder en bliksem vergezeld om hem heen, hij staat pal en onwrikbaar ; al poogt de worm des ongeloofs zijn wortel af te knagen, hij blijft vol sap en leven en brengt onophoudelijk hemelsche vruchten van waarheid en rechtvaardigheid, van tijdelijk heil en eeuwige zaligheid voort.

Te vergeefs heeft sedert 19 eeuwen de geest des verderfs dien goddelijken boom trachten uit te roeien, de bijl der vernieling is in dezen vruchteloozen arbeid afgestompt, maar de boom is ongedeerd gebleven ! Door ketterij en scheuring zijn, wel is waar, eenige takken afgevallen, die van levenssap ontbloot, aan zijnen voet zijn verdord, maar het leven van den boom der Kerk is daardoor niet verminderd, onophoudelijk schiet hij nieuwe takken en vertoont hij nieuwen bloesem en nieuwe vruchten, terwijl het Kruis steeds nieuwe overwinningen behaalt.

Kom, o heilige Geest, daal weer,
Zend uit 's Hemels hooge sfeer
Van uw licht de stralen neer !

Allerzaligst licht en gloed,
Schitter allen in 't gemoed,
Die Ge in U gelooven doet !

Reinig wat er werd besmeurd,
Drenk wat dorrend kwijnt en treurt,
Heel de wond die 't hart verscheurt.

Buig wat stijf is met uw hand,
Gloei wat koud is door uw brand,
Leid wat doolt naar 't vaderland !

Lourdes

is een stedeken op de verste palen van Frankrijk, gelegen, aan de hooge Pyreneën die Spanje begrenzen. Daar is O. L. Vrouw verschenen in de verledene eeuw, aan een meisje. Ter plaatse waar de Koningin des Hemels stond, daar is een waterbron ontsproten, en vele zieken hebben genezing bekomen door dat water. Een zeer prachtige basiliek is daar opgericht ; en jaarlijks gaan daar duizenden godvruchtigen Maria vereeren, hare voorspraak en hare weldaden afsmeeken. Tallooze mirakelen zijn daar geschied van zieken, kreupelen, manken, blinden, dooven, die in een oogwenk genezen waren van hunne lijdende kwaal, en die allen ongeneesbaar waren voor de kunst der geneesheeren. Daar zijn ook tallooze mirakelen van bekeering en zielekwalen geschied, door de alvermogende voorspraak van de Troosteres der bedrukten.

De personen die dit jaar deel genomen hebben aan de bedevaart naar Lourdes, zijn ooggetuige geweest van nieuwe wondervolle genezingen. Een vrouwtje van ruim 60 jaar, sedert jaren onbekwaam tot gaan, en op twee krukken voortwippend, gaf aan eene vriendin de krukken om die vast te houden, terwijl men het vrouwke in het water dompelde. Schielijk gevoelt de lijdster eene rilling door het lijf ; zij is genezen. Zonder krukken stapt zij driftig voort om Maria te loven en te gebenedijden. — Men heeft ook nog eenen man gezien, metser van ambacht, wien het onheil overkomen was aan de heup verstuikt te zijn, zoodat het heupbeen gebeel uitstak en de man scheef en krom was ; op eens was hij ook in zijnen vorigen toestand hersteld. Hij was recht, de uitstekende en gebroken beenderen waren op hunne rechte plaats, en alle pijnen waren verdwenen.

Vrijdenkers, materialisten, ongeloovigen zijn in de onmogelijkheid deze mirakelen te loochenen, en de kracht der natuur in te roepen om deze wonderbare genezingen uit te leggen. Deze die op de rotsen van Lourdes gezegd heeft : « Ik ben de onbevlekte Ontvangenis », toont hare macht en beschaamt de godloochenaars.

IETS over de SPELEN

Men weet dat de Kamer de wet gestemd heeft die verbiedt speelhuizen te openen en te houden in België, indien er voor eene redelijke som gespeeld wordt.

Dat is recht en redelijk !

't Spel is onzedelijk in dien zin en op die schaal. Geen geld en goed mag verkwist worden. Het moet nuttig gebruikt worden. Dat is onze Heeren wet.

Geen een mensch dus mag het riskeeren in waagspel. Bijzonder geen een mensch die het noodig heeft voor zijne vrouw en kinderen, voor stand en huishouden, mag het verspelen.

Wilt gij een gedacht hebben van 't geen in die waaghuizen verspeeld wordt ? Hoort de getuigenis van een man die lang speelhuizen bestierd heeft.

Een Engelschman, bediende van 't leger, had eene erfenis gekregen van 625,000 frank. Hij ging naar Hamburg en speelde ! — Hij won eerst 150,000 frank. — De kans keerde, zijne winst en zijne erfenis kwamen op eenige dagen op 1250 fr., dan op *niets*.

Gelukkiglijk had hij 125,000 frank bij den Hotelier gelegd, met last van ze voor *niets* weer te geven, tenzij als hij in Engeland weder gekeerd zou zijn. Hij vroeg ze maar kreeg ze niet. Hij leende bij eenen vriend 75 fr. verloor ze ; verkocht horloge, keten en kleederen, alles, en verloor ze. Hij keerde weder naar Engeland, kreeg de 125,000 frank van den hotelier en kwam weder naar Hamburg en..... verloor alles.

Nu is hij *commissionnaris* en *knecht* in een hotel waar hij vroeger altijd afstapte.

Zoo is er één, zoo zijn er duizenden.

In die speelhuizen moet men *ingang betalen*. Hewel, wilt gij weten wat dat opbrengt ?

Het speelhuis van Aken wint daarvan alleen 330,000 fr.

Het speelhuis van Hamburg doet jaarlijks 250,000 fr. *onkosten* en alle jaren blijft het met eene schoone winst over.

Het speelhuis van Baden-Baden betaalt jaarlijks aan de stad 275,000 fr., doet 625,000 fr. onkosten voor versier van zijne hoven en strijkt jaarlijks groote winsten op.

Te Spa wint het jaarlijks meer dan *een millioen* en te Oostende doet de speelclub in drie maanden tijd eene *zuivere winst* van *7 millioen* en betaalt bovendien aan taksen 1,750,000 fr.

Dat zijn de speelhuizen !

Is dat wel toegelaten alzoo het geld met hamers te breken en te verkwisten ? Zooveel te meer dat daarnevens de armoede sperkt in 't ronde.

Ik spreek nu niet van al de misdaden die de gewone gezellen en gevolgen zijn zulker spelen : Schandalen en zelfmoorden.

't Was noodig dat er daar een einde aan gezet wierd.

GOD en de barbaarschheid.

Men verdrijft God uit de maatschappij en de barbaarschheid dringt met volle baren binnen.

Wij ontkennen 't niet ; een deel van 't menschdom verwerpt den godsdienst. De gouvernementen zijn antichristen — in Italië, in Frankrijk, in Oostenrijk bijvoorbeeld — of onverschillig. Niet een kan of durft openlijk godsdienstig zijn, vooral bij de katholieke natiën niet.

Het socialismus heeft aan het andere einde der maatschappelijke wereld vreeselijker uitwerkselen gehad. Het socialismus is ongodsdienstig en materialistisch ; dit heeft het ons geleerd in de debatten der Belgische Kamers.

In den beginne is het socialismus stillekens willen gaan tot het volk, het honing om den mond strijkende, het streelende met schoone beloften, doch weldra kwam de kat op de koord en van toen af bleek het socialismus een ongezonde kost te zijn ; de werkman heeft geen fortuin, outneem hem zijn eenigen rijkdom, den Godsdienst, en de laatste hoop voor de tijdelijke en eeuwige toekomst is verdwenen.

De Kerk alleen gaat voort met haar grootsch werk ! Zij is geroepen om in de toekomst de ware volksbelangen te doen zegevieren.

—

Maar het socialismus, aangestookt door geheime genootschappen, heeft dit grootsche historische verschijnsel niet willen opmerken. Alle socialisten zijn geene goddeloozen, maar de aanvoerders zijn ronduit godloochenaars.

Tusschen deze twee uitersten, tusschen de ongodsdienstige gouvernementen en het volk in opstand of gereed om op te staan, bestaat naast een bewonderenswaardig werk van godsdienstige wedergeboorte, een vreeselijk werk van ontbinding. Dat laatste is meer in 't oog loopend, meer uitwendig. Kunst, wetenschap en letterkunde, door dit deel der maatschappij voortgebracht, zijn materialistisch en onzedelijk.

De vervuiling der letterkunde gaat hand aan hand met de verbastering en de vervuiling der schilderkunst. God is gebannen uit die letterkunde, uit die kunst, uit die wetenschap, uit die geheele revolutionnaire beschaving.

—

Welnu, heeft de barbaarschheid niet de plaats ingenomen, die de geest van godsdienst moest vervullen ?

Wij hebben de oppermacht van het zwaard.

Nooit, nooit in eenig tijdvak der *geschiedenis* heeft Europa zulke vreeselijke legers gekend. Zieken en kreupelen worden zelfs niet uitgezonderd, maar dienen of zijn geroepen te dienen bij de reserve.

Nog maar korten tijd, en men zal ook de vrouwen oproepen om van haar regimenten te vormen. De dienstplicht zal algemeen worden.

Is dat beschaving ? O, wat doet het goed in deze dagen van militarismus zonder einde de groote geleerden uit de middeleeuwen te herlezen!

De vrede is het doel der maatschappij, den vrede te verzekeren is de plicht van elke regeering, aan allen een zekere mate van welzijn te schenken, ziedaar een anderen plicht.

Dat is hunne leer ! Hoe verre zijn wij daarvan ? Is de tegenwoordige vrede een ware vrede ? Neen, hij is vol onrust, afmattend, verslindend. Evenals de oorlog is deze vrede de ondergang van regeering en van volkeren.

God is gebannen ! De barbaarschheid is daar.

—

Men herhaalt den ouden heidenschen kreet : « de vreemdeling is de vijand ! » Weg met den vreemdeling, buiten de grenzen met hem, geen recht voor den vreemdeling. De vreemdeling mag niets bezitten, niet vrij rondreizen op elk gebied, de vreemdeling mag niet arbeiden.

Bespotting der geschiedenis.

Dit alles geschiedt en wordt uitgevoerd eene eeuw na het uitroepen van « de rechten van den mensch ! » De huidige geschiedenis is de straf voor 1789 ; met de zweep in de hand, striemt zij de groote theoriën van Rousseau, van de encyclopedisten en de liberalen van den tijd.

—

De kerk had het algemeene christelijke gemeenebest gegrondvest. Boven het nationale leven had zij 't maatschappelijke leven geplaatst.

Zij had de grenzen geslecht. Thans worden zij opnieuw heropgebouwd. Ieder voor zich en bij zich.

God gebannen en de barbaarschheid breekt aan. Zij is er, zij is onder onze oogen.

Nog maar korten tijd en wij zullen haar aan het werk zien. Gelukkig is de kerk daar, altijd daar, vruchtbaarder dan ooit.

Zij alleen kan de maatschappij redden, wij weten het, onze tegenstrevers beginnen het in te zien.

Tusschen God en de barbaarschheid bestaat geen middenweg.

LANDBOUW.

DE MIDDELEN TEGEN DE MUIL- EN POOTPLAAG schijnen nu van alle kanten uit den grond te komen.

Het *Journal de l'Agriculture Moderne* geeft het volgende op :

« Kies, in de hofplaats der hoeve, de plaats die het meest begaan wordt door de dieren en vooral door de werkossen. Maak op die plaatst een vierkant van 3 meters lengte en 3 meters breedte. Graaf, in dat vierkant, den grond uit op eene diepte van 20 tot 25 centimeters. Leg zand in de plaats tot gelijke hoogte met den grond. Sprei op het zand 50 kilos ijzersulfaat en een halven liter crésyl ; sproei er, vervolgens, water genoeg over om er een soort van mortel van te maken. Roer het om met een mesthaak, of eenig ander werktuig, en 't is al.

« Er blijft dan niets anders te doen dan de dieren, ten minste eens daags, door dat bad te doen gaan. De werkossen, welke in gevaar zijn over besmette wegen te gaan, zullen door het bad geleid worden elken keer dat zij de hoeve verlaten of terugkeeren.

« Deze formuul is eenvoudig ; de noodige grondstoffen zijn niet duur en niet gevaarlijk. Dat is zeer belangrijk, want als het bad versleten geraakt, moet men het zand en het water hernieuwen, alsook het ijzersulfaat en het crésyl. Nu, indien men zich vergist in de evenredigheid en van het een of het ander te veel bijvoegt, stelt men zich aan geen ernstig geval bloot. Zelf, wanneer ten gevolge van regen, het bad vloeibaar wordt, zwemt de eend erin, zonder nadeel voor hare gezondheid.

« Ingeval van eene besmetting, die zeer nabij is, ware het verkiesbaar het bad te maken aan den ingang der hoeve en dusdanig dat alle binnenkomenden, menschen en dieren, er door moeten gaan.

« Dat behoedmiddel is wellicht niet onfaalbaar, alhoewel het bij ons weten, altijd gelukt is ; doch, al gelukte het slechts acht of negenmaal op tien, nog zou het uitmuntend mogen genoemd worden. »

Senaat.

Zitting van dinsdag 21e Mei 1901.

Transvaal-oorlog.

M. LAFONTAINE ondersteunt krachtdadig het verzoekschrift van het Brusselsch comiteit van Transvaal, dat den Senaat verzoekt, bij de regeering aan te dringen opdat zij, zonder verwijl, haar scheidsgerecht zou aanbieden tusschen Engeland en de Boerenrepublieken.

Reeds heeft de Kamer, door eene bijzondere motie, de aandacht van de Regeering op dat schrijven gevestigd.

MGR KEESEN. — Ongetwijfeld verwacht de heer Lafontaine er niet veel van, zoo min als ik, moest België internationale verstandhouding uitlokken tot scheidsrechterlijke uitspraak over het bloedig geschil, dat in Zuid-Afrika woedt.

Nog jaren zullen er verloopen eer de grondbeginselen, door de Vredesconferentie van den Haag gehuldigd, *door ieder worden gevolgd* ; doch het past aan een volk als het onze, dat gedeeltelijk zijn bestaan dankt aan een gevoel van internationale gerechtigheid, de volkeren te herinneren aan de vredelievende begrippen hier ter sprake.

Stoffelijke overwinning kan bewijzen, wie de macht voor zich heeft, doch niet wie gelijk heeft ! En moesten onze bemoeiingen zelfs zonder onmiddellijk gevolg blijven, nog zouden de Parlementen als tolken van het 's volks gewrten moeten optreden. *(Zeer goed !)* De parlementaire inrichting kan er slechts bij winnen, waar zij waarheid en rechtvaardigheid voorstaat.

Oorlog is heidensch van oorsprong — de zege der macht — en jaagt wilde, stoffelijke belangen na. Wel zijn er die beweren, dat de oorlog altijd bestaan zal ; ik integendeel ben overtuigd, dat weldra nog slechts bij uitzondering krijg zal worden gevoerd. Oorlog is een verschijnsel in den strijd, die sedert negentien eeuwen gevoerd wordt tusschen christendom en barbaarschheid. Traag is de vooruitgang ; maar ik verhoop eindelijke zegepraal.

Thans is het, of de strijd niet heviger wezen kan. De beschaving waagt eene uiterste poging, om de bloedige twisten door scheidsgerecht te vervangen. Daar tegenover zien wij wreedheid steeds toenemen. En Engeland niet alleen maakt zich schuldig aan buitensporigheden, die de wereld ontroeren. Eén bloedwalm omnevelt al de landen.

In China hakte men inboorlingen het hoofd af ; men schoot hen niet dood om den kogel te besparen !

DE HEER DELANNOY. — En gij wildet ons naar China doen gaan !

MGR KEESEN. — Welnu, wanneer ik overweeg, wat gebeurde, dan ben ik tevreden dat wij er niet daartoe gingen. *(Links : goedkeurend gelach).*

Men zei, dat de Chineezen zich als grove kinkels gedragen. Doch, zoo wilde horden zich overgaven aan de ergste wreedheden, moeten er daarom de legers van beschaafde volkeren zulks ook doen ? Het wanbedrijf der eenen wettigt dat van anderen immers niet.

BARON DE SELYS LONGCHAMPS. — Goed zoo !

MGR KEESEN. — De heer Lafontaine bracht zooeven de wreedheden, in Zuid-Afrika gepleegd, in herinnering, bij voorbeeld : afbranden van woningen der Boeren, vrouwenschennis, kindermoord...

DE HEER MONTEFIORE LEVY. — Voor zulke bevestiging hoefdet gij bewijzen aan te voeren !

MGR KEESEN. — Lees dan het blauwboek der Engelsche Regeering. Daaruit blijkt, dat op achttien maanden 634 hoeven werden afgebrand. En de *Daily News* stelt vast, bij ontleding der aangevoerde voorwendsels, dat niet een huis op acht volgens de krijgswetten werd platgebrand !

DE HEER MONTEFIORE LEVI. — Gij spreekt van vrouwenschennis en kindermoord ; waar zijn uwe bewijzen ?

DE HEER MEYERS. — De tegenspraak van den heer Montefiore verwondert mij. Geen mensch in Europa, meen ik, trekt deze feiten in twijfel.

MGR KEESEN. — Lees dan toch de Engelsche dagbladen !

Bij dozijnen bevestigen zij dit alles. Waarom, zoo het niet waar was ? Dat zijn feiten, en niemand in Europa, zooals daareven werd gezegd, twijfelt daaraan. *(Links : Heel goed !)*

DE HEER LEJEUNE-VINCENT. — Wie durft Engeland nog verdedigen ?

MGR KEESEN. — Het geldt hier daadzaken van zoodanigen aard, dat wij naar de barbaarsche eeuwen schijnen terug te keeren. *(Links : Zeer wel !)*

Het is maar gelukkig, dat de groote Engelsche natie, wie wij zooveel genegenheid toedragen, door toedoen van verschillende harer groote dagbladen voorgegaan zij, om in verzet te komen tegen zulke afschuwelijke bedrijven, onder hare vlag gepleegd.

Thans is het oogenblik gekomen, om beroep te doen op de edelmoedigheid der volkeren, ten einde drukking uit te oefenen op hunne Regeeringen, opdat deze feitelijk scheidsrechterlijke uitspraak ter oplossing van Staatsgeschillen zouden invoeren. Daarin ligt de macht ; de beste waarborg voor kleine volkeren.

Gaan wij voort met te werken voor verbreiding onzer gedachten ten bate van scheidsgerecht tusschen volkeren, dan meen ik te mogen verzekeren, dat wij binnen 20 jaar in dezen zin eene groote zegepraal zullen behalen voor christene beschaving. *(Zeer goed van verschillende zijde).*

De Kamer.

Zitting van donderdag 23e Mei.

De Kamer zet de algemeene bespreking voort over de begrooting der gendarmerie.

DE DOCHTER
van den
VALSCHMUNTER

Een verhaal van de Russische grenzen.

14de VERVOLG.

Langen tijd had hij noodig om zich te overtuigen, dat hij niet droomde : het viel hem dus moeilijk te gelooven, dat het geen hem beleefde, dat de onzekerheid, waaronder hij zich thans bevond, werkelijk was.

Hoe was het mogelijk dat men een dergelijk voorstel had durven doen, dat men op eerloosheid zijnerzijds had durven speculeeren ! Kon een komiteit van opstandelingen zulke plannen nemen ?

Neen, dat geloofde hij nooit. Daarvoor kende hij zijne landgenooten te goed, om niet te weten, dat dezen steeds met eerlijke wapens zouden strijden, dat zij wel bereid waren den gewapenden tegenstrever steeds met open vizier aan te vallen, maar nooit tot bedrog de toevlucht zouden nemen, vooral niet, zooals hier, door ten slotte onschuldigen op de snoodste wijze te benadeelen.

Maar indien de zaak dus geene nationale onderneming zijn kon, wat was hij dan ? Wat was haar doel !

Was Peiser een nietswaardige schurk, die den graaf, welken hij voorgaf te beschermen, in het vreeselijkste gevaar had gebracht ?

Want dat dit bestond viel niet te ontkennen. Walewski was thans bekend met een geheim, dat een geheele bende aan de grootste gevaren kon blootstellen. Zou men hem dus ongemoeid laten vertrekken, indien hij weigerde op de voorstellen der valsche munters in te gaan ? Dat kon hij zelf onmogelijk gelooven ? Maar wat dan ?

Door vermoeienis overmand viel hij weldra in slaap.

Toen hij ontwaakte, omgaf hem duisternis. De keers was opgebrand en uitgegaan.

Walewski moest dus wel tamelijk lang geslapen hebben. In het donker voelde hij naar de levensmiddelen op de tafel, en stilde daarmee zijnen honger. Ook dronk hij het overschot van den wijn.

Daarna verviel hij in de sombere stemming waarin ieder verkeert, die, niet weet, wat hem de eerstvolgende uren brengen zullen, en toch niets gelukkigs, zelfs niet eens iets, dat hem onverschillig is, kan verwachten.

Eindelijk hoorde hij een sleutel in het slot steken, en viel een schijnsel van licht door de deur en een der beide geleiders verscheen.

Hij bracht licht, een nieuwen voorraad van voedingsmiddelen, een flesch wijn en het bericht, dat er spoedig iemand zou komen, om met mijnheer te spreken.

Inderdaad verscheen korten tijd daarna Koppenhagen, naar het scheen zeer vriendschappelijk gezind, want hij zegde :

— Ik hoop, dat mijnheer zich in den tusschentijd niet al te zeer heeft verveeld, maar de zaak was op geene andere wijze te regelen. Spoedig zelfs zullen wij eene andere plaats voor onze werkzaamheden moeten opzoeken. Heeft mijnheer intusschen reeds over ons voorstel nagedacht, en is hij bereid zichzelven, het vaderland en de bestrijding van Rusland te dienen ?

— Zeker ! antwoordde Walewski. Ik wil zooals ik reeds meermalen gezegd heb, geerne het voorgestelde doel dienen, maar tot mijn leedwezen geloof ik niet met u te kunnen overeenstemmen, wat de keus der middelen betreft.

— Laat mijnheer dan eens openhartig zijne meening uitspreken ! sprak Koppenhagen, maar zijne trekken namen eene onheilspelende uitdrukking aan.

— Ik wil het eerlijk zeggen : ik deins terug voor het aanwenden van middelen, die ik voor mij niet als eerlijke kan beschouwen. Het valsch geld een land in ongelegenheid brengen en zichzelf bevoordeelen, kan nooit een wapen worden geacht, zooals een eerlijk man zich dat wenscht.

— Dat is maar, al naar men de zaak beschouwt. Ik wil daartegenover mijnheer slechts eene andere zaak in overweging geven. Wij bevinden ons in openlijken oorlog met onze onderdrukkers, de Russen. Is in den strijd niet ieder wapen tegenover den vijand geoorloofd ?

— Ieder eerlijk wapen ! merkte Walewski op.

— Eerlijke wapens ? En bezigt dan Rusland tegenover het arme, onderdrukte Polen eerlijke wapenen ? Of is het eerlijk, geen enkele der vroeger gedane beloften te houden ? Is het eerlijk, ons zoowel eigen godsdienst als eigen taal te ontnemen ? Is het eerlijk het beste deel der natie naar Siberië te zenden ? Is het eerlijk, onze vrouwen en meisjes onder knoetslagen te doen sterven, als slechts een dier gemeene onderdrukkers op de gedachte komt, haar als staatkundig verdacht aan te geven ? Ik geloof, dat tegenover een dergelijken vijand, alle bedenkingen wat de keuze der middelen betreft, eenvoudig als dwaas moeten aangemerkt worden.

— Ook zelfs tegenover een doodsvijand moet men eerlijk blijven, maar mijne bedenking is dan ook in hoofdzaak deze, dat door de voorgestelde handeling niet de vijand wordt benadeeld, maar geheel onschuldigen schade lijden. Door de uitgifte van dit geld worden menschen, die nooit iets kwaads deden, juist het meest benadeeld, zoo zij daardoor misschien niet volkomen geruïneerd worden !

— Dat kan in den oorlog niet anders. Ook daar lijdt de onschuldige burger, ofschoon hij er geen schuld aan heeft. Zijn zaad wordt vertrapt, zijn huis verbrand, hem have en goed, soms zelfs het leven, benomen.

— Zeker, maar dergelijke oorlogen zijn nu eenmaal een noodzakelijk kwaad, en bovendien dienen zij er niet uitsluitend toe om onschuldigen te benadeelen, in dit geval is het slechts een noodzakelijk gevolg, dat ook onschuldigen er onder lijden moeten.

Koppenhagen scheen in te zien, dat hij met dergelijke redeneeringen niet veel verder kwam ; hij besloot dus van alle overreding af te zien, en zegde kortaf :

— Laat ons de zaak ten einde brengen. Wil mijnheer dus op onze voorstellen niet ingaan ?

— Ik zou oneerlijk kunnen zijn en « ja » zeggen, om mij dan later toch terug te trekken.

— Maar wij zijn geen kinderen, viel Koppenhagen Walewski ruw in de rede, denkt gij misschien dat wij geen voorzichtigheidsmaatregelen zouden nemen ? Maar ik bemerk het wel, mijnheer wil niet. Om alle gevolgen en onaangenaamheden zijner weigering te voorkomen, wil ik er hem nog aan herinneren welke gewichtige voordeelen hij opgeeft, die hij zich anders zonder moeite en zonder gevaar verschaffen kan. De banknoten, die wij hem overhandigen zullen, zijn zoo voortreffelijk nagemaakt, dat zij in geen enkel opzicht van de echte te onderscheiden zijn. In groote hoeveelheid kunnen zij echter slechts door een persoon worden uitgegeven, en wel door iemand, die in groote, aanzienlijke kringen verkeert, en dus zonder opzien te verwekken buitengewoon groote uitgaven kan doen. Daarom alleen hebben wij ons tot mijnheer gewend, omdat wij meenden, dat hij er toe bereid zou zijn onder een vreemden naam op te treden en daardoor zoowel zich zelven als het vaderland te dienen.

— Ik geloof niet, dat het vaderland zulke diensten van een eerlijken patriot vergen zal.

Walewski had deze woorden tamelijk heftig uitgesproken en Koppenhagen was verstandig genoeg om de beteekenis er van dadelijk te verstaan.

Hij begreep, dat Walewski hem doorzag en aan het sprookje, als zou Koppenhagen ingevolge de opdracht van een comité van opstandelingen met hem onderhandelen, geen geloof schonk.

Deze overtuiging scheen hem echter in geenen deele aangenaam te zijn, want een blos van toorn overtoog zijn gelaat, brutaal sloeg hij met de vuist op tafel, zoodat de kandelaar omhoog sprong en dreigde om te vallen, terwijl hij heftig uitviel, zijn toon en toespraak wijzigend :

— De duivel hale u, met uwe praatjes en voorwendsels. Een van beide, of gij zijt onberekenbaar, of gij schuilt met dien schoft, dien Peiser onder één deken. Denkt gij, dat ik met mij laat spelen ? Luister naar mijne laatste woorden : Gij zijt thans in het bezit van een geheim, waarvan gij op de hoogte hebt willen komen, door u eerst bereid te toonen ons te dienen, terwijl gij nu allerlei bezwaren maakt en allerlei uitvluchten zoekt. Welnu, gij zult deze ruimte niet eerder verlaten, vóór gij van bekende met ons geheim, een deelgenoot, een meeplichtige geworden zijt, of, in geen geval zeg ik u, zult gij de kamer verlaten, onthoud dat, gek, en bezin u tot uw eigen bestwil !

Zonder te groeten ging Koppenhagen naar buiten. De sleutel werd dadelijk weer in het slot omgedraaid.

IX.

Weer liep Rothmann, oogen en ooren openhoudend en ook de geringste kleinigheden opmerkend, over denzelfden landweg, waarop vroeger de aanduiding door den bekenden hondenkop gevonden had.

Niet zonder reden vermoedde hij, dat zich in de herberg aan het einde van dezen weg meermalen leden der valschmuntersbende ophielden, zoo ook, dat de herbergier zelf een meeplichtige was.

Daarom had hij besloten, zich dikwijls, als het ware bij toeval, daarheen te begeven, om te zien, wie er alzoo vaste bezoekers waren en de verhouding tusschen den weerd en zijne bezoekers na te gaan.

Rothmann lachte onwillekeurig, toen hij bemerkte, dat de namen van Biller en Keilel die vroeger op de schuttingen geschreven waren, niet meer aanwezig waren en ook de ruw geteekende hondenkop was uitgewischt.

De teekens hadden hun dienst gedaan, en hoogstwaarschijnlijk alleen gediend om den gezant der bemiddelaars, die in de groote steden het valsche geld uitgaven, den weg te wijzen, dien deze dan ook bleek gevonden te hebben.

Toen Rothmann gedurende het middaguur de herberg binnentrad, vond hij *deze leeg*.

Hij liet zich wat te eten en te drinken brengen en beproefde inmiddels met den kastelein een gesprek aan te knoopen.

Deze echter bleek buitengewoon achterhoudend te zijn ; hij behandelde Rothmann blijkbaar zoo wantrouwend, dat deze daardoor volkomen overtuigd werd, met een vertrouweling der bende te doen te hebben, wat hem dan ook aanleiding gaf tot de bepaalde vraag of Koppenhagen daar dikwijls kwam, en of deze misschien dien dag nog werd verwacht.

Hoe langer Rothmann zich blijkbaar doelloos in de herberg ophield, hoe meer de herbergier hem scheen te verdenken.

Daarom nam hij eindelijk dan ook weer zijne pakken op en trok een poos in de nabijheid van het dorp rond, naar het scheen om haarvlechten in te koopen en te verkoopen.

Eerst laat op den middag keerde hij weer naar de herberg terug en trof daar toen, tot zijne niet geringe blijdschap, den blauwrok aan.

Deze begroette den binnentredenden Rothmann met geschreeuw en gelach en riep :

— Heidaar, kom hier, gij haarverkooper : Ik ben blij, dat ik u terugzie. Drink een borrel met mij, ik ben u nog eene kleine vergoeding schuldig, om wat u mijnentwege overkomen is, want zooals ik vernomen heb, heeft men u gevangen genomen, omdat ik een klap gekregen had en bestolen was.

— Jawel, antwoordde Rothmann. Dat heb ik u te danken gehad, dat zij mij als een moordenaar gebonden en naar de policie gesleept hebben ! Gij hadt ook wel wat beter kunnen doen, dan u te laten overvallen.

— Gij zijt echter merkweerdig gauw weer losgekomen, antwoordde de blauwrok, hoe hebt gij hem dat gelapt ?

Hij zag Rothmann onderzoekend aan en deze gevoelde zich eerst niet erg op zijn gemak onder dezen blik.

Uit den aard der zaak was hij door den burgemeester slechts zoo spoedig vrijgelaten, nadat deze zijne legitimatie van den minister en den president van policie als geheime beambte had betoond.

— De zaak ging zoo eenvoudig als mogelijk toe, antwoordde hij echter zoo onbevangen mogelijk. De burgemeester kende mij nog van vroeger, daarom liet ik hem zoo dadelijk roepen, en toen hij mij zag, verklaarde hij dat men mij van de misdaad jegens u gepleegd, niet behoefde te verdenken.

— Nu, zegde de blauwrok vroolijk, in ieder geval hebt gij moeilijkheden gehad. Kom hier zitten en drink !

Rothmann gaf aan deze uitnoodiging bereidwillig gevolg, want hij hoopte den blauwrok nog menig onbedacht woord te ontlokken.

Hij wist, dat deze een groot liefhebber van de flesch was, en zulke lieden worden in den regel zeer luidruchtig, zoodra zij zich in een zeker stadium van dronkenschap bevinden.

(Wordt vervolgd).